

การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่
อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย*

LEADERSHIP DEVELOPMENT OF HEADMEN AND VILLAGE HEADMEN
IN THE AREA OF SISATCHANALAI DISTRICT SUKHOTHAI PROVINCE

สุขสวัสดิ์ ธงทรัพย์

Sukwasan Thungsab

ภาสกร ดอกจันทร์

Phasakorn Dokchan

ธันสตา โรจนตระกูล

Tanastha Rojanatrakul

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ประเทศไทย

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

E-mail: Sukwasan2566@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ การค้นคว้าอิสระเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน จำนวน 399 คน เครื่องมือคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มีอายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนด

---

* Received 11 March 2024; Revised 12 May 2024; Accepted 16 May 2024

บทลงโทษที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นการกระตุ้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรจัดโครงการ กิจกรรมเข้าไปส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ผ่านกระบวนการอบรม การสัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่ และประชาชน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และงานที่ตนได้รับมอบหมาย

คำสำคัญ: การพัฒนา, ภาวะผู้นำ, กำนันและผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

This research article has the objective The objectives of this independent study are 1) to study the level of leadership development of kamnans and village headmen 2) to study and compare the leadership development of kamnans and village headmen. Classified according to personal factors and 3) to study recommendations for developing the leadership of kamnans and village headmen. Conducted according to quantitative research methods. which is survey research The sample group was 399 people. The tool was a questionnaire. Data was analyzed using statistics, namely frequency, percentage, mean, and standard deviation. and the t-test and F-test. The results of the research found that 1) the level of leadership development of kamnans and village headmen Overall, it was at a high level. 2) People of different ages had different opinions on the leadership development of kamnans and village heads, with statistical significance at the 0.05 level. As for other aspects, There is no difference and 3) Suggestions for developing the leadership of kamnans and village headmen found that relevant agencies should impose clear punishments for various operations of kamnans and village headmen in order to stimulate them. Changing attitudes in working Including the project should be organized Activities to promote learning in various areas Through training processes, seminars or workshops To exchange knowledge between village chiefs, elders, and the public in order to create awareness for everyone to be responsible for their assigned duties and tasks.

Keywords: development, leadership, kamnan and village headman

บทนำ

กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงถือเป็นกลไกของรัฐในระดับที่ย่อยที่สุดและสำคัญที่สุด เพราะนอกจากการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของภาครัฐแล้วยังมีหน้าที่เป็นตัวแทนของราษฎรในเวลาเดียวกัน กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้นำที่ปฏิบัติงานและมีความผูกพันกับวิถีการดำเนินชีวิตใกล้ชิดกับราษฎรมากที่สุด อย่างไรก็ตามวิธีการปฏิบัติกับคนหมู่มากย่อมมีความแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของผู้นำ ซึ่งความเจริญและความสงบสุขในแต่ละ ตำบลหรือหมู่บ้านก็ขึ้นกับว่าผู้นำในท้องถิ่นนั้นมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำมากน้อยเพียงใด ดังนั้นคุณลักษณะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนนั้น ๆ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำสูงย่อมได้รับความเชื่อถือ ยอมรับไว้วางใจและได้รับความร่วมมืออันดีจากภาครัฐและราษฎรในการพัฒนาตำบลหมู่บ้าน และจะส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จทั้งในฐานะการเป็นตัวแทนของภาครัฐเป็นตัวแทนของราษฎรและเป็นผู้นำชุมชน (กรมการปกครอง, 2563) โดยเฉพาะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรจึงเป็น ตัวแปรที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาตำบลและหมู่บ้าน แต่ในสภาพปัจจุบันกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย กลับพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังมีภาวะผู้นำโดยเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไม่เพียงพอ จากการที่มีกำนันผู้ใหญ่บ้านจำนวนมากยังขาดความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ขาดความกล้าหาญในการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ บางคนไม่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้ราษฎรเคารพนับถือ ขาดความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ที่บีบคั้น ขาดความรู้ความสามารถทั้งในด้านการปกครอง การบริหารจัดการ การประสานงานกับภาครัฐ และการชักจูงราษฎรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขาดความเที่ยงตรงเป็นกลาง เลือกว่ารักมากกว่าชังกับบุคคลที่ไม่สนับสนุนตน ขาดความมีวิสัยทัศน์ ขาดความสามารถในการนำวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การริเริ่มโครงการใหม่ๆ ในชุมชน ขาดการมีความคิดนอกกรอบและการคิดหาวิธีการที่แปลกใหม่เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขาดคุณธรรมจริยธรรม ทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพล ดื้ออายนามขุ ไม่รู้จักจริงในระเบียบ ขั้นตอนต่างๆ ในการให้บริการตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ ที่มงานขาดความสามารถ ทำให้ราษฎรขาดความเคารพศรัทธา และไม่สามารถจูงใจราษฎรในการสร้างความร่วมมือกันพัฒนาชุมชน (ที่ว่าการอำเภอศรีสัชนาลัย, 2566)

เห็นได้ว่าความสำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเบื้องต้นซึ่งเป็นผู้ปกครองที่เข้าถึงราษฎรได้ใกล้ชิดมากที่สุดและเข้าถึงราษฎรได้ง่ายที่สุด เพราะดูแลเฉพาะเพียงในตำบลหรือหมู่บ้านของตนเองเท่านั้น อีกทั้งด้วยนิสัยพื้นฐานของคนไทยเองแล้ว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับราษฎรในหมู่บ้านจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเหมือนเป็นเครือญาติ การควบคุมดูแลจัดการปัญหาจึงมีลักษณะที่ราษฎรเข้าถึงง่ายจึงกล้าขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น ถือเป็นข้อดีของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่เนื่องจากปัญหาพบในพื้นที่จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย” เพื่อศึกษาว่าในปัจจุบันมีการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่เป็นอย่างไร เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 93,520 คน (ที่ว่าการอำเภอศรีสัชนาลัย, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำนวน 399 คน จากการแทนค่าในสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaires) ใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และ 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

3. การสร้างเครื่องมือ

การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากหนังสือ ตำรา การศึกษาอิสระ การค้นคว้าอิสระ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความ ทั้งในรูปแบบรูปเล่ม และเว็บไซต์ หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างกรอบแนวคิด สร้างเครื่องมือจากกรอบแนวคิดแล้วนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยการวัดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งเครื่องมือการวิจัยฉบับนี้ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.66-1.00 ทุกข้อ แล้วนำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกัน จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.882 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งการสร้างเครื่องมือโดยมีการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร หนังสือ วารสาร จุลสาร วิทยานิพนธ์ และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้ศึกษาวิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิด้วยวิธีการ ขอนหนังสือจากคณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายอำเภอศรีสัช นาลัย จังหวัดสุโขทัย เพื่อเก็บข้อมูลกับประชาชนในเขตพื้นที่ จำนวน 399 ชุด ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการนำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) และใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านใน

เขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ การทดสอบค่า t-test (Two-Independent Sample Test) และการทดสอบค่า F-test (One-Way ANOVA) โดยใช้ในกรณีที่ค่ามีความแตกต่างกัน เพื่อวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

5.3 การวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวม

(n = 399)

ลำดับ	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ทักษะด้านการสื่อสาร	3.84	0.88	มาก
2	ทักษะด้านการบริหารสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล	4.07	0.65	มาก
3	ทักษะด้านการจูงใจ	3.73	1.07	มาก
4	ทักษะด้านการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.02	0.76	มาก
5	ทักษะด้านการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรค	3.73	0.63	มาก
6	ทักษะด้านการเจรจาต่อรอง	3.84	0.88	มาก
ภาพรวม		3.87	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านการบริหารสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมาคือ ทักษะด้านการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.02$) ทักษะด้านการ

สื่อสาร ($\bar{X} = 3.84$) ทักษะด้านการเจรจาต่อรอง ($\bar{X} = 3.84$) ทักษะด้านการจูงใจ ($\bar{X} = 3.73$) และทักษะด้านการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรค ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = 399)

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน	0.301	-	0.763	-	✓
อายุ	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน	-	3.379	0.018*	✓	
สถานภาพ	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน	-	1.236	0.292	-	✓
การศึกษา	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน	-	1.143	0.337	-	✓
อาชีพ	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน	-	2.526	0.057	-	✓
รายได้	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน	-	1.524	0.208	-	✓

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	การพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน	-	1.317	0.268	-	✓

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

3.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ไม่ให้ความร่วมมือต่อการดำเนินโครงการ และกิจกรรมของทางราชการที่จัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนที่เน้นการจูงใจจากระบบภายนอก ในการกระตุ้นและสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านการทำงาน และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและเพื่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

3.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการ กิจกรรมเข้าไปส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ผ่านกระบวนการอบรม การสัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เช่น ด้านเทคโนโลยี ด้านการสารสนเทศ เป็นต้น

3.3) หน่วยงานภาครัฐควรจัดโครงการ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่ และประชาชน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ตนได้รับมอบหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อจำแนกเป็นราย

ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านการบริหารสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล รองลงมา คือ ทักษะด้านการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการเจรจาต่อรอง ทักษะด้านการจูงใจ และทักษะด้านการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรค ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ส่วนตัว เช่น Facebook Line เป็นต้น จัดกิจกรรมการประชุมและสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อหาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล และสร้างแรงจูงใจให้กันัน ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติตามคำสั่งที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านและประชาชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมรินทร์ พานัด (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอโพธารวรรค์ จังหวัดนครพนมผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอโพธารวรรค์จังหวัดนครพนมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านคุณลักษณะทางสังคม รองลงมาคือด้านภูมิหลังทางสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านสติปัญญา และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาสันต์ ตั้งตรีวีระกุล (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ระดับมาก 6 ด้าน ปานกลาง 4 ด้าน โดยด้านมีเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านมีความอดทน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด การปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ปานกลาง 1 ด้านโดยด้านการปฏิบัติหน้าที่ และงานตามนโยบายของรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

2. การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมรินทร์ พานัด (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอโพธารวรรค์ จังหวัดนครพนม

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านสติปัญญาด้านภูมิหลังทางสังคมและด้านคุณลักษณะทางสังคมมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอโพธารมย์จังหวัดนครพนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอโพธารมย์จังหวัดนครพนมได้ร้อยละ 45.80 ส่วนด้านลักษณะทางกายด้านบุคลิกภาพและด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงานไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอโพธารมย์จังหวัดนครพนมรวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภิสรา ธารประเสริฐ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนมได้ร้อยละ 49.00 ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนมจังหวัดนครพนมและสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาสัณห์ ตั้งตรีวิระกุล (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้ดุลพินิจและกล้าตัดสินใจ ด้านมีเป้าหมาย ด้านกระตือรือร้น ด้านการบังคับตนเอง ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตพื้นที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ที่ไม่ให้ความร่วมมือต่อการดำเนินโครงการ และกิจกรรมของทางราชการที่จัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนที่เน้นการจูงใจจากระบบภายนอก ในการกระตุ้นและสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านการทำงาน และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและเพื่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการกิจกรรมเข้าไปส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ผ่านกระบวนการอบรม การสัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เช่น ด้านเทคโนโลยี

ด้านการสารสนเทศ เป็นต้น และ 3) หน่วยงานภาครัฐควรจัดโครงการ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่ และประชาชน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ตนได้รับมอบหมายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญุตม์ อินทะเสน และคณะ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านฯ ประกอบด้วย 1) พัฒนาความเป็นผู้นำ โดยการพัฒนาวุฒิภาวะความเป็นผู้นำ ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ความดูแลเอาใจใส่ราษฎรและการมีคุณธรรมจริยธรรม 2) พัฒนาการปฏิบัติงาน โดยการพัฒนางานด้านการปกครอง งานรักษาความสงบเรียบร้อย เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความอาญา งานด้านทะเบียน การปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย งานบริการให้ความช่วยเหลือ การป้องกันโรคติดต่อ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 3) พัฒนาศักยภาพในตนเอง โดยการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ความมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์และการคิดนอกกรอบ และ 4) สร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือกับราษฎร การกระตุ้นให้ราษฎรมีความเสียสละ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การกระตุ้นความสามารถของทีมงาน และการพัฒนาทีมงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณ นามศรีฐาน (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1. การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการโดยมีการกำกับ ดูแลราษฎรในท้องที่ปกครองเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้อย่างเหมาะสม 2. การอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรโดยมีการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนมีการใช้อำนาจหน้าที่ของ พนักงานฝ่ายปกครองตามที่กฎหมายกำหนดได้อย่างถูกต้อง 3. แนวทางการสร้างความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน คือ 1) จัดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และแบ่งความรับผิดชอบให้ควบคุมเป็นกลุ่มโซนบ้าน 2) มอบหมายให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและบริเวณรอบหมู่บ้าน 3) จัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากราษฎรในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่ในหมู่บ้าน และ 4) ประชาสัมพันธ์ให้ลูกบ้านได้ทราบและเข้าใจถึงนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐรวมถึงกฎหมายใหม่ที่มี การเปลี่ยนแปลงและเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

[illegible]

สรุประดับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มี อายุ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันและ

ผู้ใหญ่บ้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนต่อการปฏิบัติงานต่างๆ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ไม่ให้ความร่วมมือต่อการดำเนินโครงการ และกิจกรรมของทางราชการที่จัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนที่เน้นการจูงใจจากระบบภายนอก ในการกระตุ้นและสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านการดำเนินงาน และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและเพื่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดโครงการ กิจกรรมเข้าไปส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ผ่านกระบวนการอบรม การสัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เช่น ด้านเทคโนโลยี ด้านการสารสนเทศ เป็นต้น และ 1.3 หน่วยงานภาครัฐควรจัดโครงการ กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่ และประชาชน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และงานที่ตนได้รับมอบหมาย 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 2.1 ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อติดตามและประเมินผลการทำงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด 2.2 ควรวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นหรือพัฒนาแบบการวิจัยที่จะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลความคิดเห็นที่แท้จริง ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างความพอใจในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่อไป ได้แก่ 2.3 ควรวิจัยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีภาวะผู้นำต่อการดำเนินกิจกรรม และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เป็นตัวอย่างให้มีขอบเขตที่กว้างขึ้น เช่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2563). คู่มือปฏิบัติงาน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ฉบับรวมระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- จุฑาสัณห์ ตั้งตรีวิระกุล. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9(8), 376-394.
- ที่ว่าการอำเภอศรีสัชชาลัย. (2566). ข้อมูลกำนันและผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2566. สุโขทัย : ที่ทำการอำเภอศรีสัชชาลัย.

- พิชยุตม์ อินทะเสน และคณะ. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 8(4), 1294-1307.
- ศุภิสรา ธารประเสริฐ. (2563). ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนมจังหวัดนครพนม. ใน (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุพรรณ นามศรีฐาน. (2565). การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วารสาร มจร พุทธโสธรปริทรรศน์, 2(2), 90-104.
- อัมรินทร์ พานัด. (2563). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม. ใน (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Yamane, T. (1973). Statistics : An Introductory Analysis. (3rd ed). New York: Harper and Row Publications